

Til ordenshistoriografen, Amalienborg:

MIN LEVNEDSBERETNING —spredte træk.

FYRMESTER R.W. WESTBORG, Kegnæs fyr.
(Udnævnt til Ridder af Dannebrog 4.10. 1953.)

Undertegnede er født den 16.1. 1889 i Søndebro på Langeland. Min far var dengang ansat som fyrassistent ved det nu nedlagte Fakkebjerg fyr. Jeg har således hele mit liv levet under fyrlysets stråler.

Jeg begyndte meget tidligt som aktiv fyrmand, idet jeg i en alder af kun 16 1/2 år blev ansat som fyrpasser ved

HYLLEKROG FYR (1.7. 1905),

hvor min far dengang var fyrmester. Her gjorde jeg tjeneste i 6 år. Det var på mange måder en besværlig tid. Fyret var nybygget, beliggende langt ude fra civilisationen og var eneste bebyggelse på øen, som egentlig kun er at betragte som en marehalsbevokset sandrevle. Alt var dårligt forberedt, og savnene var mange. Der var ingen telefonforbindelse, uegnede fartøjer: for store sejlbåde og for tunge pramme; - men værst af alt var mangelen på drikkevand. Vandet fra brønden var lige så salt som det i Østersøen — og mere snavset! Vi fik anskaffet vandtønder og hentede pr. sejlbåd ferskvand fra det 24 km fjerne Nysted. Senere blev der dog lavet vandcisterner, hvori vi opsamlede regnvand fra tagene — for øvrigt stærkt forurenede af mange eskremitter-

Der var mange hårde jobs med transport af alle slags varer, som vi selv klarede. Min far og den anden fyrpasser var begge ældre.

En stormfuld dag, da fyrpasseren og jeg var på vej tilbage til øen med varer, faldt fyrpasseren pludselig bag over i båden. Jeg rejste ham op, og han ytrede et par få ord, men faldt så anden gang — og var død!

Vejret var hårdt, og båden tog meget vand ind; strømmen førte os med stor fart ud mod bræddet i Storehavet. Det lykkedes mig dog med stort besvær at nå ind til Lollands kyst med den døde mand.

Havde det ikke været for at støtte mine forældre i deres besværlige tilværelse, var min tid måske blevet af kortere varighed i fyrvæsenet! Min far blev forflyttet til Samsø i 1911, og jeg blev tilbudt fyrpasserpladsen ved

HIRSHOLM FYR.

Dette var for så vidt en stor forandring til det bedre, men pladsen var ret streng. Der var sirenestation, og vi havde gammelt udslidt maskineri fra firserne; dampmaskiner med stort kedelanlæg. Der var navnlig om vinteren meget at gøre med kedelrensning, skiftning af svære kedelrør etc.

Det hændte en vinter i den værste tågeperiode, at assistenten faldt ned og brækkede 3 ribben og måtte gå fra tjenesten en hel måned. Vi klarede så uden afløsning, fyrmesteren og jeg, den ret anstrengende tjeneste alene. — Tilmed var fyrrotationen upålidelig. — Jeg fik dårlige nerver, og i efteråret 1913 beordrede lægen mig 3 ugers ferie.

Efter dette anså fyrdirektøren det for rådeligst, at jeg blev forflyttet til et fyr uden sirene, hvad jeg i øvrigt var ked af; - jeg ønskede gerne at blive, - men der var intet at gøre.

I foråret 1914 fik jeg rejseordre til

BOVBJERG FYR.

Hertil ankom jeg d. 3. marts 1914. Her var jeg i 10 år.

1917 blev jeg gift med en datter af fyrmester Agerskov, Hirsholm, og her ved dette fyr fødtes vore første 2 børn.

De ting eller begivenheder fra denne periode i mit fyrliv, som i øvrigt har fæstnet sig mest i min erindring, er udbruddet af den første verdenskrig.

Miner, der drev i land på kysten, eksploderede mod høfderne med store brag, så fyret dinglede. Zeppelinerne, der roligt og adstadigt kom glidende op langs kysten — to og to i følge — indtil sneen en nat tyngede dem ned og ødelagde dem på Fanø. Jyllandsslaget, en skøn sommerdag i maj; der var intet at observere, men en vedvarende hul rumlen hørtes hele dagen til hen mod aften — og trak stadig sydover, hvorefter vi skønnede, at admiral Jellicoe og Beatty drev tyskerne hjem.

Krigen virkede i øvrigt ikke ind på vores daglige tilværelse — udover rationeringen. Fyret lyste under hele krigen, og tjenesten gik sin vante gang.

I året 1924 søgte jeg og fik assistentpladsen ved

SPROGØ FYR

Hertil ankom vi først i maj 1924. — Her var vi i 4 år under gode forhold. Her mødte vi for første gang det vidunder, som har betydet så uhyre meget for fyrfolk på ensomme oaser, nemlig radioen. Det var i eksperimenterens tid, en spændende tid, hvor en hel ny verden blev lukket op for os. Alle vi fyrfolk var lige store "radioten"! — Senere blev det jo mere dagligdags.

Jeg virkede en tid som skolelærer på øen både for egne og fyrpasserens børn — dog uden vederlag.-

Naboskabet med de forvildede piger på kvindehjemmet var jo ikke så heldigt, navnlig for børnene, så af længere varighed kunne opholdet på Sprogø ikke godt blive.

Fyrdirektøren ringede en dag i efteråret 1927 og tilbød mig assistentpladsen på Bovbjerg. Jeg havde dog ingen stor lyst til atter at komme til vestkysten, hvorfor jeg rejste ind for at tale med fyrdirektøren herom — og fik så i stedet løfte om at få pladsen som fyrassistent ved

KELSNOR FYR

I maj måned 1928 blev vi hentet af "C.P. Grove" og blev sat i land i Bagenkop. Det var en meget skøn sommermorgen; fuglene sang i den nyudsprungne skov, og alt så lyst og lovende ud.-

Her tilbragte vi henved 6 år.

Jeg havde dog samme uheld som ved Hirsholm: at maskinanlægget var gammelt og udslidt — og meget lidt driftsikkert. Jeg oplevede engang at tilbringe hele min juleaften — og tildels nat i sirenen for at eksperimentere med maskiner, der ikke ville gå.

Dog var det som helhed gode år, vi havde her, - men med megen travlhed.- Det var kriseårene med nedskæring, som også ramte tjenestemændene, så da der blev opslået en assistentplads med god ekstrafortjeneste ved

BLÅVANDSHUK FYR

så søgte jeg denne og fik den.

December 1933 afrejste vi så dertil og ankom der en skummel, mørk efterårsaften. Det øde klitlandskab virkede trist på sindet; det var en slem forandring fra den smilende ønatur.

Dog fandt vi os hurtigt til rette. Forholdene var gode — og fortjenesten ligeså, idet vi passede maskinanlægget ved elektricitetsværket, som forsynede radiostationen med strøm, og dette honoreredes af post- og telegrafvæsenet; men radiostationen sorterede dengang under fyrvæsenet.

Her blev vor sidste lille dreng født; børneflokkens var nu på 4.

Det, der prægede disse 3 år, som vi tilbragte her, var storpolitisk uro, bange forventning om oprækkende uvej. -

R.W. WESTBORG FORTÆLLER OM ARENE PÅ HESSELØ

Efter at have været ansat som fyrassistent ved Blåvand fyr i 3 år, søgte jeg i 1936 fyrmester-pladsen på Hesselø fyr — og fik den.

Jeg rejste i forvejen over til Hesselø via København for at overtage fyret. Rejste tilbage til Blåvand igen for at pakke. Flyttegodset sendtes til Århus, hvor skibet "Kattegat" tog os om bord og sejlede os til øen. — En blæsende regnfuld efterårsdag gjorde vi så vores entre her på denne lille ø, som skulle blive vort hjem i de næste 7 år ..

De 2 store børn var nu "fløjet fra reden". Det blev en tid med megen besvær og mange opgaver — og mange problemer.

Noget af det værste, der kan træffe mennesker på ensomme øer, er sygdom, og heraf fik vi vor rigelige del!

Min kone blev meget syg. Det blev nødvendigt at føre hende i land at opereres. Men øen kunne ikke anløbes. Med ESE kuling er det helt umuligt at anløbe øen, som er uden havn. Det blæste hver dag i mere end 2 uger fra dette hjørne, og min kones sygdom forværredes dag for dag.

Da vejret omsider bedredes, så "Kattegat" kunne anløbe, var hun meget syg, og med en temperatur på 41 grader blev hun på båre ført til stranden, færget ud og hejst op ad skibssiden. Båren blev kantet ind på sidegangen, og — stærkt lidende, som hun var, — følte rejsen til Helsingør og derfra med ambulance til København uhyre lang. — Foreløbig kunne der efter det ikke blive tale om operation, så jeg rejste hjem igen til vore små børn, hvoraf den mindste var 11/2 år.

Det blev en tid med megen ængstelse..

Da operationen omsider skulle foregå, ønskede man min nærværelse derinde. — Men stormene rasede igen --. Trods alt lykkedes det dog at komme af sted, og jeg skylder kaptajn og mandskab på "Kattegat" en stor tak for deres anstrengelser med — under meget store vanskeligheder at få min lille pige og mig om bord og få os ind til Helsingør.

-Alt endte dog bedre, end det så ud til, - og 41/2 måned senere kom min kone hjem--.

-Så kom verdenskrig nr. 2 - + 3 strenge isvintre efter hverandre. Det skabte nye problemer, ikke mindst af forsyningsmæssig art.

Første isvinter gik dog nogenledes, da vi endnu ikke var inddraget i krigen, så militærflyvere fra Værløse bragte os nogenledes regelmæssige forsyninger, nedkastet med faldskærme.

Vores datter fra København kom endog med ud i en lille skolemaskine, da der kunne landes på isen.

Tyskerne forhindrede al dansk flyvning, når undtages Zonen, - og den havde nok at gøre med de største øer, - så der var længe mellem hver forsyning. — Vi spiste mere havregrød, end vi brød os om, -og smørret var harskt! — i øvrigt levede vi for en del af edderfugle.

Fyret blev slukket og bygninger og tårn malet blåsort af hensyn til flyveangreb.

Dette at fyret slukkedes, forårsagede mange strandinger, og talrige skibsbesætninger måtte vi tage os af. 3 skibe blev vrage. En svensk damper, som sad fast i isen i 3 uger, var helt udgået for både brændsel og proviant. Besætningen hjalp vi, så godt vi evnede.

-Trods alt besværet var vi dog fri for tyskerne, -og dette var vi glade for. Kun måtte vi tænde og slukke fyret efter deres ordre, og denne kom på morse, hvorfor jeg altid måtte være ved morseapparatet.

-Dog, freden varede ikke. — 1942 kom tyskerne og oprettede en radarstation lige i fyrets nærhed. De forlangte adgang til telegrafstuen, -og jeg måtte finde mig i deres trav ind i telegrafstuen nat som dag.

- Så besluttede jeg at søge bort; -værre kunne det i alle fald ikke blive!

- I 1943 søgte jeg- og fik fyrmesterstillingen ved Kegsnæs Fyr, Als.

R .W. WESTBORG FORTÆLLER OM ÅRENE PÅ KEGNÆS I KRIGENS SIDSTE TID.

D. 8. december 1943 ankom inspektionsskibet "Argus" til Hesselø for at hente os. Vejret var pænt, og vi havde en behagelig rejse.

Det var dog på den tid slet ikke ufarligt at sejle i det minefyldte farvand, ligesom vore mange ture fra øen til og fra Helsingør heller ikke var det.

Turen til Kegnæs tog 5 døgn! Tyskerne var ude efter at få skibet, så det gjaldt jo om at foregive stor travlhed.

Vi holdt søndag inde i Fåborg og var da i kirke.

Trods årstiden var vi meget heldige med at komme i land på Kegnæs, da vinden var gunstig, og der var smult vand. — Og så begyndte et nyt kapitel i vor fyrtilværelse.

Tyskerne havde besat fyret, som de brugte som observationspost. Der var en 6 — 8 mand; de boede i en ret stor barak. 2 var til stadighed i fyret, nat og dag. Fyret var slukket, og det blev for mig en temmelig ørkesløs tilværelse uden større opgaver — kun vente! Soldaterne her var mest ældre folk, tilsyneladende uden større krigsbegejstring. Tysklands militære stjerne var nu også på dette tidspunkt i stor dalen, og dette prægede dem, så jeg havde ikke så stort besvær med disse som dem jeg kom fra. Dog lavede de et slemt roderi i terrænet; de spandt det hele ind i rustent pigtråd, som de sømmede til allétræerne, og de opkastede en høj sandvold rundt om barakken; - det var frygten for danske sabotører, som drev dem til at gøre dette.

Det var frygtens og usikkerhedens tid. Man vidste aldrig, hvad der ville ske. Gendarmerikorpsset blev taget og sendt sydpå. Der kom ofte højere officerer, som sonderede terrænet, gjorde notater, forlangte at se tegninger af etablissementet osv.

Man vidste aldrig, hvad meningen var. Fyret blev beordret tændt af og til. Vi frygtede for at skulle evakueres fra boligerne i lighed med hvad der skete ved vestkystfyrene. Det skete dog ikke.

Radioen beholdt vi heldigvis, og det var en stor opmuntring at lytte til BBC: Churchills opmuntrende taler og BBC's ugentlige oversigt i "Survey of the Week". Dansk radio var ikke værd at høre!

Vi mærkede, at vi var kommet krigen på nærmere hold: De hyppige overflyvninger, amerikanerne om dagen, og Royal Airforce om natten. Hver overflyvning varede 2 timer ca

Det var et pragtfuldt — om end grusomt skuespil at se bombardementerne af Kiel m.m. om natten. En tid lang gik vi ikke i kælderen under overflyvninger, men da der engang faldt 3 bomber i fyrets nærhed, blev vi mere betænkelige og søgte ly i kælderen, selv om denne ikke kunne have beskyttet os mod en fuldtræffer af denne art. Hullerne i jorden var så dybe, at et hus kunne skjules i dem!

Tiden gik dog — trods alt, og det led mod slutningen af krigen. Et par engelske spitfires kom en dag lavt hen over fyret; der blev uro i tyskerlejren, mens vi andre hilste dem som et par svaler i maj, forjættende den kommende vår!

Montgommerys kanontorden i syd lød som skøn musik — og da så tyske skibe af alle slags kom sejlene op sydfra og gemte sig ind i alle vige, så var vi klar over, at det nu var det dramaets sidste akt, der udspilledes. Snart efter begyndte bomberne at falde i farvandet. Engelske spitfires kredsede rundt og bombede tyske ubåde ude i farvandet. Luften dirrede af eksplosioner!

En hurtigbåd var genstand for mange bombekast, som næsten løftede den op af vandet, men fuldtræffere fik den ikke. Så beskød man den med maskingeværer, og snart lå den og drev om som en anskudt fugl. En ækel petroleumsagtig stank drev ind fra søen, og på strandbredden kunne vi finde spandfulde af døde fisk.

I de følgende dage var havet overstrøet med vraggods af al slags, og flere ting drev i land. Englænderne angreb kun militære skibe. Alle de andre, der var flygtet herop, havde intet at frygte.

En hurtigbåd strandede på kysten. En morgen kom en stor redningsbåd med 6 — 8 mand om bord ind ved fyret. Båden var gennemhullet af russiske maskingeværkugler. Den var fra en eller anden liner, som russerne havde sænket. Der stod Bremen på siden. De medførte bl.a. en hel del gode vine, og da krigens afslutning samtidig indtraf, gav det anledning til et større bakkanel i barakken, hvor nu henved en snes tyskere var samlede.

Der lød om natten højlydt sang og harmonikaspil ud fra den oplyste barak. Det var dog ikke nationale sange, men bl.a. en, som lød:

”Das geht alles vorüber, das geht alle vorbei,
Nach jedem Dezember kommt wieder ein Mai”

Hvad tyskerne i deres galgenhumor har ment eller tænkt, ved jeg ikke, men for os var det rent bogstaveligt sandt. Nu efter krigens og besættelsens barske december var vi nået til befrielsens skønne maj – og dette var for mig som vel alle danske et af livets allerstørste øjeblikke.

En skøn, stille morgen i maj drog alle tyskerne af sted i den store redningsbåd. De roede langsomt over mod den anden kyst. Underofficer Först udbrød med tårer i øjnene: ”Wir haben gute Ziet!”.

Den store liner, hvor admiral Dönitz var om bord og fik dikteret betingelserne for krigens ophør, lå opankret ikke langt ude.

Kort efter havde vi den oplevelse af deltage i kæmpemødet på Dybøl, hvor statsminister Buhl, Peter Grau m.f. talte.

Fra fyrdirektoratet var kommet det dejlige telegram: ”Tænd fyret, gå over til normal tjeneste”.

R. W. WESTBORG, 9. 10. 1953.